

GAZETA

Palatul Cultural

55

Arad

ANTIREVIZIONISTA

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:

AD, Str. Nicu Filipescu 30. - Telefon 699

Organ săptămânal de documentare

Redactor și proprietar: ISAIA TOLAN

ABONAMENTE: Pe un an 130 lei, pe 6 luni 70 lei.

Autorități, instituțiuni, întreprinderi 500 lei.

Autorități și instituțiuni sătești 200 lei.

...asta este ziua...

...a făcut-o Domnul, —
...ne bucurăm și să ne ve-
...într'ansa!

...vem dreptul să ne vese-
...mai mult ca altedăzi la
...versarea de astăzi a U-
...fiindcă începem noul
...al libertății noastre sub
...specii mult-promițătoare,
...auspicile înfrățirii gene-
...ce-a realizat-o Joi la Claj
...gresul economic al Ar-
...ului.

...a fost acest congres al
...darității românești o ade-
...tă regăsire de sine. A
...ceva ce nu se poate
...măna decât cu înfrățirile
...vremii eroice, când tot
...s'au unit pentru salva-
...unei cauze românești
...reii amânduror confesiu-
...or naționale, și tot așa
...ducătorii până ieri învrăj-
...și-au unit cuvântul inimii
...un singur glas, uitându-și
...e resentimentele și moftu-
...pentru cari îndușmăniseră
...trate cu frate.

...chiar dacă congresul e-
...omic nu realiza în do-
...lul practic ceea ce a
...izat: asigurarea guver-
...ului că vor fi salvate toate
...270 de milioane de lei
...bisericilor și școlilor ce
...primejdite din cauza
...versianii, și asigurarea
...se va da creditului ro-
...nesc din Ardeal ca im-
...mat pe termen lung cota
...se cuvine din cele 7
...arde date Băncii Națio-
...pentru finanțarea con-
...sistării și asigurarea leului,
...atunci congresul dela
...ar rămânea 'n istorie
...ntăia serioasă înfrățire
...turor românilor îngrijo-
...de supremația materială
...se tolerează și li se
...ază continuatorilor asu-
...ungurești. Așa, că s'a
...iat acest congres cu-o
...ntă practică, el rămâne
...dă despre ceea ce poate
...o solidaritate, o rede-
...are românească.

...bătorim deci ziua de
...zi în semnul acestei în-
... generale, dorind să o
...m transpusă în toate
...ările de manifestare ro-
...nească.

Se petrece iarăși ceva în Ungaria...

Acum trei săptămâni au apărut într'un orașel de frontieră din Ungaria, la Kisvárd, trei automobile oficiale, cu controlori volanți al ministerului de interne, ca să despăduchieze orașul de indezirabili. Populația evreiască a târgului a fost dusă toată pe sus la cazarma jandarmeriei și legitimată cu maximum de autoritate, în vreme ce în oraș se petreceau cele mai mari excese antisemite. De păduchiera a tinut trei zile. S'a vorbit apoi despre ea în parlament, dar în presă nu s'a putut scrie un cuvânt, nici măcar în dările de seamă parlamentare. S'au început excesele antisemite la Universități, și dăinuiesc până astăzi. S'a scris în unele ziare de opoziție c'au fost puse la cale de guvern.

Între timp a murit președintele Curții de conturi, și presa budapestană a arătat că va fi numit în locul răposatului ministrul de justiție Lázár, pentru că s'aducă la justiție în locul acestuia călăul Töreký, cel mai sângeros magistrat ce s'a pomenit vreodată 'n țara zbirilor horliși. E 'nvederat (mai ales că vine curând la ordinea zilei în Ungaria o nouă lege a presei și legea corporațiilor): dictatura gombösisă își caută omul care să facă să nu miște nimic sub cerul unguresc.

În aceeași vreme — la începutul săptămânii acesteia agenția Radio-Central a vestit că se vor produce în diplomația maghiară schimbări interesante: ieșirea la pensie a conelui Széchenyi, ministrul dela Londra al Ungariei, acuzat de prea mari luxuri și de prea puțină activitate; înlocuirea lui cu ministrul de azi dela Paris, Khuen-Hederváry, care e printre cei mai desioinici diplomați ungurești, și a reușit într'un an de zile de când e 'n capitala franceză să facă pe seama iredenței maghiare achizițiile ce se știu; trecerea la Paris, în locul lui Khuen-Hederváry, a ministrului dela Berlin Masirevich, care a fost întâi la Praga, și al cărui rost la Paris îl talmăcesc de-ajuns legăturile ce se

încearcă să se facă acum între Germania și Franța; apoi numirea la Berlin a generalului Dominic Stoianovici, fost pe vremuri atașat militar în capitala germană, iar astăzi director în ministerul unguresc de comerț.

La schimbările acestea e vorba să s'adauge încă una de tofului mare, vestită de mai multe ziare maghiare de opoziție: înlocuirea ministrului de externe, a faimosului falsificator de franci francezi, organizator de bande de teroriști, profesor al teroriștilor dela Jankapászta și provocător al războiului mondial Coloman Kánya, care și-a adaus de curând la activul antifrancez o provocare la Angliei

prin votarea dela Geneva în contra sancțiunilor.

Precum e vădit, se urmărește 'n primul rând o recucerire a pozițiilor revizioniste compromise în Anglia în urma mutării dela Londra la București a marelui vulpi Bárdossy, și pierdute aproape total în urma votării în contra sancțiunilor dela Geneva. Totodată se urmărește secundarea tatonărilor dela Paris și Berlin pentru o apropiere germano-franceză, iar paralel cu asta, se pregătește în politica internă lovitura cea mare, hitlerizarea, fașistizarea deimnă, care ca orice transpune într'un mediu neasămănat și încă turanic-feudal, va fi în speșă o revenire la epoca de groază a începuturilor hortismului.

Dela Nádossy la Töreký

de Cheorghe de Ferenczy

Agencia Telegrafică Maghiară a vestit lumii că parchetul tribunalului din Seghedin a intentat acțiune pentru defăimarea națiunii palatinului Pallavicini, care în cuvântarea-program ținută la Senteș unde candidase la deputăție ca opoziționist, a făcut declarația că „în țara aceasta nu-i libertate ci domnie de partid, e un sistem ca al cekii, mi se interceptează la Budapesta convorbirile telefonice, și li se 'ntâmplă și altora că sunt spionați pe toată linia”. Palatinul Pallavicini a spus sincer, cinstit adevărul, și urmarea e că-l vor asvârli în temniță, pentru că dincolo, în Ungaria, răsplata prietenilor adevărului e temnița. Se trimbițează acolo cu o deosebită predilecție că nicăieri în Europa nu-i așa de exemplară ordinea ca și la ei, și e arătată cu o specială predilecție țara ce geme sub domnia bunului plac hortist și gombösisist ca un paradis al rânduului. Recunosc, i-adevărat: e de fapt o ordine exemplară în Ungaria, dar nu trebuie să se mire cineva o singură clipă de lucrul acesta, căci bine e știut doar că nu-i pe 'ntreg globul pământesc un alt asemenea stat polițienesc. Unde, bunăoară, în afară de unitățile poliției, jandarmeriei, gârziile fluviale, etc., cari sunt ca o ar-

mată, fiecare portar de casă particulară e 'n slujba poliției, unde proprietarul de casă din Budapesta nu-și poate angaja un intendent fără învoirea poliției, unde sistemul spionării e organizat cu o desăvârșire ce întrece și pe Fuchet, nu-i într'adevăr de mirare că-i ordine. Ordinea aceasta însă e ordinea libertăților încă ușate cu desăvârșire. Există însă și 'n altă parte asemenea ordine: în temnița Sing-Sing. Nimic nu-i însă de mirare, fiindcă întreaga țară nu-i de altfel decât o mare temniță, unde chiar ce'e mai elementare drepturi omenești sunt o noțiune necunoscută. Indrănesc să afirm fățiș, că Iuliu Gömbös și guvernul său nu fac în ultimă analiză în raiul hortist decât slujbă de gardieni de temniță.

Acum apoi a văzut lumina zilei în presa ungurească o știre care nu poate provoca decât cea mai mare revoltă și cel mai mare desgust la orice unguri cu judecată sănătoasă, la orice oameni cu orizonturi omenești: Citesc în numărul dela 25 Nov. 1935 al ziarului „Reggel” ce apare la Budapesta, că ministrul actual de justiție Lazar va deveni în viitorul apropiat președinte al Curții de conturi, și că Iuliu Gömbös

(Continuare în pag. IV-a)

Răvașe

Deunăzi s'a reproduc în presa noastră un articol al unui budapestan în care se persifla migrația turanică din Ungaria, spunându-se că i a apucat pe unguri dorul d'a se 'ntoarce 'n stepele Asiei.

Reproducerea aceasta a făcut mult sânge rău celor d'n redacțiile iredentiste. „Uj Magyar-ság” din 23 Nov. tace atenși pe cei ce-și bat joc de lucrurile sfinte ale ungarilor, să ia seama că-i aude străinătatea, iar ziarul „Universul”, care a reproduc întâiul persiflarea cu pricina, îi amintește că o 'ntoarcere a ungarilor în Asia duce peste România, și că drumul până 'n stepele mongolice fiind lung și obositor, s'ar putea isca din tranșitul acesta buclucuri. Hdenă, dragă Doamne, să ocupe România.

Iredentiștii dela Budapesta să nu-și tacă griji de-acestea. Să-și ia numai boscărnțele cât mai repede.

In „Magyar-ság” din 10 Nov. s'a publicat sub semnătura Ștefan Lendvay un articol despre acțiunea popească ce s'a început în Ungaria — cu predici și alte asemenea lucruri, în loc de reformă agrară — pentru combaterea descreșterii clarmente a nașterilor.

Refinam următoarele amănunte:

In județul Baranya din Pannonia femeile ce nasc mai demultei decât odată sunt socotite curve și se pot bucura că nu-s păfugate din sat.

In schimb în județul Săbölci, pe granița s. tmăreană — sistemul unui singur copil sau al niciunui nu e încă răspândit. Acolo însă omoară nația foamă. Săptămâni de-a rândul părinții și copiii nu mănâncă decât semințe de floarea soarelui.

Electorală din Ungaria:
La judecătoria administrativă dela Budapesta e acum la rând contestarea alegerilor parlamentare din circumscripția Készthely. Partidul creștin a băgat pâră că guvernamentalii au deslășuit o teroare ne mai pomenită, dinaintea căreia a trebuit să-și ascundă candidatul într'un ghiejar. Guvernamentalii, de altă parte, arată că „creștinii” i-au amenințat cu moartea, i-au izgonit din biserică și au aprins șura unui guvernamental. (Cf. „Uj Magyar-ság” din 23 Nov.)

Pregătirile aviației maghiare

Precum s'a văzut adeseori din informațiile „Gazetei Antirevizioniste“, Ungaria face în ciuda tratatului de pace care nu-i dă voie să aibă aviație militară, pregătiri foarte întinse ca să-și organizeze o putere aviatică.

Bine înțeles că eludările acestora ale tratatului de pace trebuie să se facă întru câtva mascate. De aceea în gazete apar adeseori articole de alarmă că Ungaria e primejduită mortal de aviația țărilor vecine, și că guvernul unguresc, siluit de prevederile tratatului de pace pe cari le respectă întocmai, nu face nimic pe lume ca să apere existența cetățenilor săi. Așa a apărut acum în urmă, la 20 Nov., un articol de alarmă în „Pesti Hirlap“, al colonelului de aviație în retragere Șt. Petroczy, intitulat: „Ce ne nvață războiul abisinian.“ Colonelul acesta, în retragere, ci-că (la fel sunt ofițeri de aviație „în retragere“ toți organizatorii dela oficiul aviatic, zis comercial, cari organizează aviația studentească sau așa-zisă sportivă) afirmă că Ungaria e exact în situația Abisinie, și că deși guvernul Gömbös a adus astă vară o lege pentru apărarea antiaeriană (lege pe care toate partidele de opoziție au numit-o dictatorială), nu face nimic spre a o pune în aplicare. Autorul face deci apel la primăriile urbane, al căror buget se discută tocmai acum, să rezerve fonduri însemnate pentru apărarea antiaeriană, iar la guvern ca „să n'țeleagă că trăim vremuri istorice, că e în joc viitorul și că viitorul nu ni-l putem asigura decât cu fapte puternice, deci să acționăm imediat și energic.“

Să luăm deci seama la bugetele municipale despre cari vorbește d-nul colonel „în retragere“. Dar nu numai la ele, ci și la ale localităților mărunte, fiindcă s'a putut vedea din cazul ce l-am arătat săptămâna trecută,

al primăriei Tokod, care a dăruit un avion pe seama grupului de aviație dela Strigoniu al organizației „Move“, că sunt puse la contribuție față de aviația militară ungurească toate primăriile din raiul hortist.

„Uj Magyarság“ din 22 Nov. arată că personalul tehnic al primăriei Budapestei a studiat în chipul cel mai amănunțit organizarea oficiilor de apărare antiaeriană din țările străine, și că, de altă parte, se lucrează acum la primăria capitalei la un regulament referitor la edificări, pentru ca să se silească cei ce și fac case nouă să facă adăposturi în contra atacurilor cu gaze și bombe.

Precum am arătat în numărul nostru trecut, la mijlocul lui Noiembrie a fost la aerodromul dela Mátyásföld de lângă Budapesta un examen de piloți, cu absolvenții din Societatea sportivă budapestană (BSE) ai unui curs inaugurat astă vară.

„Uj Magyarság“ din 15 Nov. relatează vorbind despre acest curs că secția aviatică a Societății sportive budapestane s'a înființat astă primăvară, că s'au făcut la curs exerciții cu avioane dăruite de primarul capitalei, și că la primăvară se vor începe noi cursuri de pilotaj, deasemenea cu sprijinul primăriei capitalei.

Paralizia infantilă în Ungaria

„Magyarság“ din 20 Nov. anunță că s'au ivit la Giula și în împrejurimi trei cazuri de paralizie infantilă, cari au băgat în mare groază populația Giului, deoarece acum doi ani cumplita boală a făcut deasemenea victime numeroase în

Dac'ar fi Herczeg Ferenc român..

Președintele de neam șvăbesc al Ligii Revizioniste Herczegh Ferencz a publicat azi săptămâna în Pesti Hirlap (24 XI) un articol despre iarnă. Ca să ajungă acolo că românii și „cehii“ uită că au mai trecut ierni și peste istoria lor, și că-și închipuiesc în uitarea lor de sine că au să aibă parte de-o vară veșnică.

„Eu dac'as fi ceh sau român — spune hunificatul președinte șvăbesc al Ligii Revizioniste — m'aș gândi că mai poate să vină o vreme când la Praga și la București va fi socotită cântarea cântecelor patriotice faptă ce trebuie pedepsită. Mai poate veni! Sau ei n'au luat încă cunoștință de forțele ce se desfășoară gigantic în imediata lor vecinătate? Cine poate garania viitorul aceluia mic popor care are vecină o putere mondială care are dorul de-a se extinde? Există oare atâta și-retenie în capul d-lor Benes și Titulescu, ca să poată face praf pe Ginhiskhan sau pe regele Atila?“

Aluzia referitoare la cehoslovaci, e vădită. E vorba de nemți. Dar cu privire la noi de care Ginhiskhan, de care Atila e vorba? De aliații dela Budapesta ai Germaniei?

Se vede că a cam prea înbătrânit șvabul renegat din fruntea Ligii Revizioniste și trebuie să i se pună lacăt pe gură. Ca să nu mai spună lucruri de-acestea, atunci când Ungaria zbură pe toate drumurile ca să convingă lumea că nu vrea decât pace și că n'are oaste ca 'n palmă.

Ce caută partidul maghiar peste Carpați

Am arătat săptămânile trecute în legătură cu preocupările societății „EMKE“ și cu manifestările organizate de oamenii partidului maghiar la ciangăii din Bucovina, că partidul grofilor și sucursalele lui de diferite feluri s'au apucat să organizeze pe ungurii de dincolo de Carpați, pe ciangăii și pe cei trecuți în vechiul regat în vremile mai nouă după rosturi, gândindu-se poate nu atât să-i ferească de o influență românească, ci poate să facă să pătrundă până jos la Dunăre și până la Nistru ideea maghiară, fiindcă la Budapesta se tot mai visează încă (vezi arătările noastre din numărul trecut) la o extindere a ungurimii peste tot cuprinsul românesc, și la o sporire pe această cale a nației maghiare până la 30 de milioane.

Adăugăm azi pentru ilustrarea acestor preocupări următoarele.

„Aradi Közlöny“ a arătat cu sarcasm în numărul său din 14 Nov., că două călugărițe adună prin părțile noastre bani pentru edificarea unor biserici ungurești în Moldova, și că ducându-se cu o petiție și la primăria Aradului, în loc să le dea vre-o subvenție, comisia interimară a municipiului a scos din buzunar câțiva poli. (Gazeta evreo-maghiară a uitat să spună, ca să-i fie ironia deplină, dacă printre poliștii consilierilor comunali au fost și câți-va dela reprezentanții din comisie ai partidului maghiar).

Alta:

La Casa maghiară din Timișoara (a partidului maghiar) a ținut deunăzi o conferință despre ciangăii din Moldova un a-nume Petru Paul Domokos, bine cunoscut pentru agitația ce-o face de câțiva ani pe chestia ciangăiască. Conferențiarul a stăruit asupra sărăciei acestor ciangăii

și-asupra lipsei de preoți maghiari, fiindcă cei ce-i au ar renegați, și a apelat să li se dea mită preoți și ajutoare bănești.

Reținem din darea de seceră ce o face conferinței sale „Pesti Hirlap“ din 19 Nov., că d-l Domokos a spus că-s așa de mulți popii din ținutul ciangăiesc în Moldova, „încât se n'tâmplă credincioșii ce au murit să se n'groapă primăvara.“ De tot să li se trimită repede și mai mulți preoți maghiari.

E cu ochi și cu sprânci după cum se vede. Partidul maghiar s'a pus pe lucru, și ca izbutească, nu se sfiește să curgă la orice mijloace „de avingere“.

Oamenii lui Gömbös

Partidul lui Gömbös are seceră tar pentru provizorie pe un an Köllő Gábor, care acum o vreme a fost condamnat pentru inșelăciune la șase luni închisoare. Numitul a dat ziarul „Magyarság“ în judecată pentru că a făcut propagandă politică fără cu un automobil de funcție, și că are un trecut urit. Procesul s'a judecat la 22 Nov. și a fost suspendat la cererea autorului articolului pentru că s'au dovedit: că reclamantul Köllő Gábor a fost condamnat în anul 1922 la 2 luni închisoare pentru inșelăciune, cu suspendarea pedepsei, și că a fost degradat în armată afară, și că 'n toamna asta a fost condamnat din nou pentru inșelăciune la 6 luni închisoare. (Cf. „Magyarság“ 23 XI.)

Cuprinsul, mijloacele și scopul revizuirii ungare

VI.

de Alexandru Oșanu

La sfârșitul anului 1929 d. Ladislau Szabó, profesor universitar, constată că entuziasmul revizionist a scăzut. „Știam dinainte — scrie el — că speranțele în puterea lordului Roterme nu se pot realiza. Numai Dumnezeu este atotputernic. Decepția generală se datorește faptului că campania revizionistă s'a mișcat în domeniul teoriei, neglijând considerațiile practice. Toată lumea este de acord că reintegrarea nu se poate face prin mijloace pacifice, dar nu e mai puțin adevărat că nici o rectificare de frontieră nu ar calma spiritele. Vecinii noștri știu asta, de aceea nu sunt dispuși nici măcar să discute revizuirea. Soluțiunea cea mai

bună: autonomia Ardealului, neputând fi luată în discuție, urmează să propagăm o soluțiune mai puțin echitabilă: ideea Pfalzului ungar.“¹⁾

„Pfalzul ungar“ ar fi Țara Săcuilor realipită Ungariei. După acest autor, orașele Sighet, Satu-Mare, Orade, Brad și Timișoara ar fi fost realipite României din considerații strategice, prin urmare „nu este necesar ca revendicarea lor să se bazeze pe principiul naționalităților“. Țara Săcuilor, însă, face parte dintr-o regiune în care s'a aplicat dreptul de autodeterminare al popoarelor, deci aceasta — după părerea d-sale — „a fost anexată României din simplul motiv că si-

tuția ei geografică nu a admis altă soluțiune mai echitabilă.“

Aceste argumente sunt neavenite. România nu a contestat caracterul etnic neromânesc al marelui părți a Țării Secuilor. Incontestabil că în această regiune săcuii locuiesc într-o masă compactă, chiar de aceea prin art. 11 din Tratatul Adițional dela Paris „România a consimțit să acorde, sub controlul statului român, comunităților secuilor și sașilor din Ardeal o autonomie locală în ceea ce privește chestiunile școlare și religioase.“

Deci, Tratatul Adițional dela Paris a acordat săcuilor privilegii necunoscute minorităților ungare, dar firește, prin această măsură legală, nu a înțeles să institue un regim de tratament special pentru ei, ci a confirmat un adevăr istoric pe care noi nu-l contestăm, dimpotrivă, recu-

¹⁾ „Pesti Napló“, din 29 XII 1930.

noștem că: săcuii nu trebuie confundate și identificate cu maghiarimea.

Proiectul profesorului Szabó este retrograd. El nu ar aduce niciun folos nimănui. Autorul știe asta și caută să răspundă în prealabil la eventualele noastre obiecțiuni. „Unitatea teritorială — spune el — nu este o condițiune esențială pentru existența unui stat. Oare Bavaria nu a fost alcătuită mai multe secole din două teritorii separate? Se zice că această stare anormală se datorește unei politici dinastice seculare? Fie, dar Prusia a fost la fel desmembrată la Versailles. Și Prusia Orientală este despărțită de patriamumă prin coridorul polonez. Dacă aceasta nu a fost răpită Germaniei pentru că este populată de germani, de ce a trebuit să pierdem noi Țara Secuilor cu o populație pur ungară? Pentru că nu are legătură directă cu corpul statului ungar? Doar atât ea, cât și regiunile învecinate

— atât ca teritoriu, cât și ca populație — sunt ca Pfalzul din rez și noi avem tot atât de multe nevoie de ele ca bavarezii de Renania. Nu contest că admițând trația teritoriilor neunitare, întâmpina multe greutăți, dar aceasta ne privește pe noi, care gurii, și nu pe vecinii noștri, debarasându-se de săcui, problema minoritară ar pierde din importanța ei actuală.“

Accest argument demonstrează cu prisosință că proiectul Szabó e lipsit de orice rațiune. Profesorul Szabó, referindu-se la coridorul polonez, știe. Este lucru cunoscut că acest coridor este o creație artificială a tratatelor de pace și își datorește existența și considerații de necesitate a asigura Poloniei o ieșire mare, indispensabilă prosperității economice și comerciale a statului polonez. El este garantat prin cuvântul Societății Naționalelor, dar va fi serios amenin-

STĂRI UNGUREȘTI

Gura păcătoșului..

Strigăte de alarmă că vine în Ungaria o nouă răscoală

Revista „Magyar ut” a fine-ului protestant din Buda-esta, cunoscută bine cefitori- noștri pentru multele lu-ri înfiorătoare ce i le-am produs referitor la stările ce nt la țară în Ungaria, a pu-icat în n-rul dela 1 Nov. crt. articol interesant despre apastia ce e 'n Ungaria în- sate și orașe, al lui Matei Matolcsy, autorul unei cărți stile despre latifundiile și spre mizeria din raiul hor-

Ca în coloniile engleze...

Astfel Budapesta are cu milionul său o năiașare colonială. Vrând-nevrând și se îmbie ase-mănarea cu Bombay și Calcuta din India, în umbra cărora ve-gelează într'o mizerie cumplită autohtonii rurali. „Marea capi-tală apasă asupra Ungariei în- tocmai ca centrul unei organi- zării constrângătoare asupra coloniei”.

Mai bine de un sfert din ven-itul țării e al Budapestei, care are deci condiții de civilizație corăspunzătoare, posibilități cul- turale corăspunzătoare. „E altă căciulă că cultura stă prost și 'n capitală, dar asta porcede din structura socială”.

Populația capitalei trăiește cu totul izolat de restul țării. Le- gătura culturală dintre capitală și sate „e foarte slabă, e ne- ungurească și dăunătoare. Din cauza aceasta, integrarea pu- terilor, care ar fi putut duce ungarimea la un progres, lip- sește. Capitalele și în general marile metropole au obișnuit să dea o societate democratică, burgheză, la Budapesta însă, în chip cu totul special, dom- nește și azi o mentalitate oa- recum feudală, datorită faptu- lui că latifundiarii și aristocrații își trăiesc vieața 'n capitală și fin în mâna lor, prin legături economice și de rudenie, pe toți factorii, fiindcă apasă a- ceastă directivă asupra întregu- lui oraș, asupra întregului lui spirit”.

Din cauza acestui caracter feudal, prăpastia e cu mult mai mare în Ungaria între ca- pitală și sate decât în orice alte țări, și datorită acestui lucru, în vreme ce Germania mar- șează din nou iar în statele

succesoare se mișcă pământu — aluzie la improprietărea din aceste state, despre care vorbise la începutul articolu- lui — „în Ungaia nu se mișcă nimic, se solidifică totul, fiindcă aceste două forțe uriașe (satul și orașul — n. tr.) își stau im- potrivă”.

Prăpastie pe toată linia

Celelalte orașe nu se molip- sesc dela Budapesta decât de boala feudalismului. O vieață culturală nu au nici ele, iar de 'mprumut nu 'mprumută din capitală decât reviste de teatru și romane de duzină. Contac- tul cu satele le este feudal, ca și-al Budapestei.

Și aceeași e mentalitatea și la conducătorii satelor. „Cu foarte puține excepții, sunt cu toții îmbătați de ideea feudală, pe care o reprezintă logofetii sau proprietarii satului.” „E o mare prăpastie între con- ducătorii satelor și între țărâni- mea maghiară. Situația învăț- torimii și preoșunii e din cale afară de grea. Învățătorii apoi, în chip cu totului ciudaț, nu sunt primiți nici de pătura notarilor și popilor”.

Situația țărănimii

D. Matolcsy descrie în con- tinuare situația țărănimii, ară- tând de-o parte că trăiește într'o mizerie cumplită, „mân- când o singură dată 'ntr'o zi”, iar de altă parte că un milion de inși dintre țărani, cei ce lo- cuesc la sălașele depe lati- fundii, trăiesc de toamna până primăvara cu totul izolați de lume, oprși de glodul pusteii să aibă cea mai mică legătură cu satele învecinate, încă sunt

(Continuare în pag. V-a)

Deputatul Ștefan Milotay, di- rectorul gazetei gömböșiste „Uj Magyarország”, a publicat la 24 Nov. în fruntea gazetei sale o scrisoare deschisă „cătră un deputat tânăr”, intitulată: „A crede!”

E vorba în ea de nădejdie ce le-au nutrit ungurii după război, și de ceea ce s'a ales de ele. „Am voit o revoluție — spune Milotay — o revoluție pașnică. o revoluție mare, am voit un pământ nou și drepturi nouă pe seama milioanele de unguri, o societate nouă, organizată, o frățietate nouă, ridicarea sărăcimii, doborârea oricărei puteri jăcmă- nitoare, transformarea întregii rân- duieli a țării, a legiferării, a vieții economice, spre binele și apăra- rea ungarimii creștine.” etc.

Cu un cuvânt: Se trăgea 'n Ungaria nădejde, după ce s'a is- prăvit cu experiența comunistă, că va veni o prefacere, care să desființeze iobăgia și feudalismul, și să transforme de sus până jos structura Ungariei.

„Aceasta am crezut-o, în a- ceasta am crezut — spune Milo- tay — și știi, prietene, ce a fost sfârșitul? Nu numai că nu ne-am ridicat și nu am înviat, dar am căzut încă și mai jos. După ce am pierdut Ungaria Mare pentru niște păcate, pentru niște greșeli la cari sunt păr- tașe deopotrivă generații în- tregi și pe cari le-a osândit la moarte prăbușirea unei lumi întregi, ne-am hotărât să restabilim și să consolidăm din această veche Ungarie tot ce de- venise pentru noi încă înainte de revoluție și de război un blestem: toate vecinturile sistemului de guvernare și politic, toată putreziciu- nea lui, toate disproporțiile strigătoare la ceri ale distribuției ran- gurilor sociale și averilor, și să consolidăm pentru sprijinirea și 'ntărirea tuturor acestora toate privilegiile străinătății parazitare din mijlocul nostru, intangibilita- tea întreagă a celui mai brutal

capitalism colonial, dimpreună cu toate consecințele unei rânduiei de stat atârătoare de el.

„Așa am pus pietrele de teme- lie ale învierii interne, și așa ni-am așternut patul acelei poli- tici naționale propovăduitoare de revizuire și integritate (integritate teritorială — n. tr.), pe care ni-au aruncat-o ca o consolare, pentruca visătorii, pentruca drepti și ne- vinovații să aibă ce roade”.

Recunoașterile acestea bune de finut minte sunt scrise în contra regimului lui Bethlen, ca armă pe seama lui Gömbös. Ca și cum a- decă Gömbös n'ar fi un simplu continuator și apărător al siste- mului feudal consolidat de Ștefan Bethlen.

Dar nu contradicțiile acestea ne interesează aci. Ci ceea ce a rostit gura acestui păcătoș despre păcatele cari au pricinuit osândi- rea și prăbușirea Ungariei Mari, și despre recăderea în aceste pă- cate întâmplată în aceeași vreme când consolidarea regimului de nedreptate feudală visau la revizuire și la reintegrare teritorială.

Tot nu se astâmpără...

Exercociul Ștefan Németh dela Senteș, cel trecut la erezia monofisită ca să fie făcut e- piscop „ortodox-maghiar”, dă- duse 'n judecată parohia orto- doxă (fostă până deunăzi ro- mânăescă) a Senteșului, fiindcă nu i-a plătit leafa și pentru lunile dela Martie încoace de când i-a dat afară din slujbă. Acțiunea lui Németh a fost res- pinsă de judecătoria de ocol, pentrucă era de c mpelînța justiției administrative. Németh a făcut apel la tribunalul din Seghedin, care a confirmat sentința judecătoriai de ocol, devenită astfel definitivă. (Cf. „Magyarország” din 23 Nov. crt.)

ată ce actualul echilibru po- din Europa Centrală se va tina:

Table with 7 columns: Județele, Săcui, Români, Germani, Diverse, Populația totală, Teritoriul în km². Rows include Treiscaune, Odorhei, Ciuc, and Total.

erost ar avea ca în sud estul ropei să creiem o formațiune ilară, sursă inepuizabilă de conflicte?

are Ungaria revizionistă care piânge atâta contra Tratatului a Trianon, reproșând autorilor că, prin desmembrarea sta- ti ungar, ar fi distrus o uni- pretinsă perfectă, cum s'ar tami cu ideea unei astfel de iuni echivoce? Își închipue România ar putea tolera în ea ei săgeata otrăvită a re- onismului?

Prin urmare, din 383,634 locui- tori, în 1900, adecă înainte de campania de desnaționalizare a contelui Ápponyi, 340,325 (a- decă 80.82%) au fost săcui, și nu unguri, și 73,743 (adecă 19.18%) românii și alte naționali-

tăți Această populație până la 1920 s'a arcat la 439,000, ară- tând un spor de 6.15%.

Populația celor trei plăși re- vendicate din județul Mureș- Turda, tot în 1900, s'a repartizat astfel:

Table with 7 columns: Plasa, Populația totală, Săcui, Români, Germani, Diverse, Teritor. în km². Rows include Mureșul de Sus, Mureșul de Jos, Miercurea Nirajului, and Total.

oiectul d-sale pare a fi mai vede din punct de vedere al iplului naționalităților. Țara ilor revendicată -- după pla- autorului -- cuprinde jude- Ciuc, Treiscaune și Odor- în întregime și încă trei din județele Mureș-Turda. ulația primelor, în 1900, s'a rtizat astfel după naționali-

Ășa dar: din 103,454 locuitori 78,745 (76.12%) au fost săcui, iar 24,709 (adecă 23.88%) ro- mâni și alte naționalități. Astfel în virtutea planului lansat de profesorul Szabó ni se reven- dică un teritoriu de 13,182 Km cu o populație mai mare de 500,000 locuitori, din cari 100,000 nu sunt săcui. Ne întrebăm:

Ungaria are nevoie de acești 100,000 de „minoritari”? Desigur că nu!

Realipirea Țării Săcuilor din punct de vedere economic ar constitui un dezastru și mai mare pentru statul ungar. Această re- giune -- după cum recunosc în- săși autorii unguri -- este sterilă. De aceea mulți din locuitorii ei

în timpurile de pace au emi- grat în Moldova și Bucovina, sporind numărul coloniștilor „un- guri” de acolo. Emigrarea lor necesitate de mizeria ce îndurau din cauza climatei și configurației geografice vitregi a început încă în evul mediu, fondând cano- cutele colonii de ciangăi în Bu- covina și părțile orientale ale Moldovei.

Dământul secuilor, îngrășat chiar cu lacrimile de crocodil ai revizionștilor unguri, nu va deveni mai roditor. Ungaria agricolă ar redobândi un terito- riu pe care ar trebui să-l ali- menteze din excedetele recoltei sale. Unicul câștig ar fi pădurile, carbonatele de fier și celelalte substanțe minerale ce zac în munții din apropierea Mercurei Ciucului, isvoarele de apă mine- rală dela Borsec, Geogaeou și Sovata, precum și ocelele de sare dela Praid. În schimb însă importul formidabil de care Țara Secuilor ar avea nevoie ar răs- turna echilibrul bugetar al sta- tului ungar.

Facem abstracție de greutățile pe cari le-ar întâmpina adminis- trarea acestui teritoriu dela Bu- dapesta, precum și conflictele de tranzit ce s'ar ivi fatal între sta- tul român și cel ungar. Profe- sorul Szabó are perfectă dreptate că acestea ar privi exclusiv sta- tul ungar, dar nu este în înte- resul popoarelor conlocuitoare și nici al Europei dornică de pace durabilă ca printr'o astfel de „re- vizuire” a Tratatului delu Tri- anon evoluțianca lor să fie dată înapoi mai multe secole.

Din comentariile d-lui Szabó reținem că: — după părerea d-sale — în Ardeal s'a aplicat dreptul de autodeterminare al popoarelor, că revizuirea Trata- tului dela Trianon nu s'ar putea realiza decât prin războiu și că, chiar dacă cine nu știe prin ce minune s'ar face, tot nu ar sa- tisface pe vecinii noștri unguri. Ei nu s'ar opri decât la vechile granițe ungare.

Planurile fanteziste de mai sus au fost „perfecționate” de publicistul italian Franco Vellani

Se poate scrie un clujean în presa budapestană

— Alte instigări ale condamnatului Krenner —

Șvabul renegat Nicolae Krenner, faimosul Spectator din presa maghiară dela Cluj, care deși osândit de două instanțe pentru instigație în contra țării s'a putut plimba cu permis liber de clasa întâia pe căile ferate românești până a rămas deunăzi condamnat de Curtea de Casație, publică în fruntea numărului dela 26 Nov. crt. al gazetei budapestane „Magyarság” un articol de agitație sub titlul „Rechizitoriul popular”, dând alarmă că după ce a făcut ravagii în ungurimea din România numerus valachicus al autorităților (sic!), acum „a fost asmuțată asupra unguirilor biserica răsăriteană, și anume pe banii plătiți de ei, căci e doar realitate dovedită că sunt impuși cu o disproportionată majoritate a sarcinilor publice, care se și incasează cu severitate.”

Condamnatul Spectator se întrebă dacă 'ntradevăr e acuma „epoca de aur a interesului pacific colectiv și-a obligațiilor internaționale, fiindcă trăim vremea sancțiunilor Ligii Națiunilor?” Dacă-i așa, ar trebui acum, „când se fac atâtea târguiești, să devină odată și apărarea dreptului minoritar o bază de discuție, așa cum chestia optanților a fost o lungă bucată de vreme axa politicii maghiare dela Geneva.”

Indemnul deci se adresează Ungariei. Ca să se folosească de încurcăturile ce sunt în politica internațională, și să facă din chestia unguirilor din România o axă a politicii ei dela Geneva.

„Da, da — continuă domnul Spectator, — știm că asta-i o naivitate. Cum ar și putea să vină pe primul plan o chestie de-a zecea mână, când acuma nu e importantă soarta a două milioane (sic!) de mitel-europeni, ci a 9 milioane (sic!) de africani

(sic!); atunci când aproape o jumătate de milion de tineri însuflețiți și făcuți să stăpânească se zbat în iadul deșertului, două milioane de unguri „între culmile frumoase ale Ardealului”, sub conducerea uneia dintre Sorelele Latine, nu contează nici în plus nici în minus cu acele „oarecari renunțări ale lor.”

Remarcați sarcasmul, instigația, apelul la itaieni sub pretextul subînțeleș al aderării „sorelei latine” la sancțiuni, și celelalte câte se mai cuprind în această frază a condamnatului Spectator.

Șvabul renegat nu trage însă nădejde, cu toate aceste apeluri, că se va putea face la Geneva din chestia celor „două milioane” de maghiari diu Ardeal o bază de discuție cum a fost chestia optanților, de aceea apelează apoi la un loc mai sigur: la bisericile „apusene”. De ce acestea tolerează „să depindă pâinea unguirilor de lăpădarea credinței”? „Nu le interesează pe

bisericile apusene această cucerire de teren, potrivnică timpului și spiritului, a răsăriteților?”

După ce și-a garnisit aceste instigații și cu afirmația că România și-a călcat cuvântul de onoare, instigatorul dela Cluj încheie cu un apel la unguirii din Ardeal (plasat într-o gazetă budapestană, fiindcă politica unguirilor din Ardeal se diriguiește dela Budapesta):

„Așa se vede, trebuie 'ncepută pe întreg teritoriul unguirumii (sic!) o nouă politică minoritară; o astfel de politică, care să deștepte într-o și mai mare măsură decât până acuma conștiința lumii. Tocmai în ciuda piedecilor implacabile, ba încă chiar pentru ele.”

Acestea le scrie, dela Cluj, într-o gazetă budapestană, un recidivist care a fost condamnat în ultimă instanță, între altele și la interdicția de a mai scrie.

Li recomandăm îndrăzneala celor în drept.

Strigăte de alarmă că vine în Ungaria o nouă răscoală

(Continuare din pag. III)

nevoii să-și îngroape morții fără popă.

Datorită stărilor acestora, prăpăstiei și dușmăniei acesteia dintre sat și oraș, în Ungaria nedreptatea socială a rămas aceeași care era și 'n ajunul războiului mondial, cu urmarea că dela 1935 au trebuit să ia bățul pribegiei și să plece peste ocean un milion și jumătate de oameni.

Vine revoluția!

D. Matolcsy încheie:
„Umblu prin provincie, și mă

umple cea mai mare groază. Se pregătește din nou o tragedie, forțele întrate în funcțiune se ciocnesc, și mi-i frică că iarăși unguirimea va fi aceea care va ajunge de desupt, și unguirimea nu-i va rezista, unguirimea se va prăpădi... Mi-i teamă că dacă populația capitalei, societatea maghiară creștină, nu se vor trezi la datoria ce o au, ne vom prăbuși eventual cu toții într-o nouă catastrofă. Pușini cunosc forțele ce funcționează la țară. E greu de 'nchipuit ce va fi când aceste forțe vor fi pornit la drum. Astea nu-s fantazie, să mergem în adâncul satelor, al sălașelor, și vom vedea că se petrec acolo lucruri oribile, că milioane de inși fomeză, și că nici în trecut, nici în prezent, nici în viitor nu se întâmplă nimic.”

Avertizarea aceasta că se apropie 'n Ungaria răscoala, s'a mai rostit până acum de zeci de ori în vremea din urmă. Reforma agrară întârzie însă, iar în loc de reformă agrară, guvernul Gömbös pregătește o nouă teroare de felul aceleia dela 'nceputul regimului hortist, aducând în acest scop în fruntea ministerului de justiție pe cel mai mare călău al vremilor nouă, pe Geza Töreki.

2) Idem pag. 319.

Tot românul de bine cetește ziarul

Dionisi care, prin lucrarea sa „Il problema teritoriale Transilvano”, din 1927, a elaborat proiectul „impăciuirii româno-ungare”, preconizând un coridor între zona rothemeriană și Țara Secuilor și cuprinzând și Clujul, Turda, întreg teritoriul situat de-a dreapta Târnavii și în stânga Oltului. D. Vellani nu ne lămurește cum s'ar prezenta acest coridor din punct de vedere strategic, economic și administrativ, ci decretează pur și simplu că: „poporul ungar trebuie îndreptățit cu orice preț”.

Conform acestui proiect, în afară de cele două regiuni, s'ar mai realipi județele Cluj, Turda, Alba, Târnavă Mică, Târnavă Mare, Brașov, Sibiu și Sălaj cu o populație totală de 3,300,066 suflete din cari 2,073,973 (58.4%) sunt români, 1,226,093 unguri și germani.¹⁾

Publicistul Josif Ajtay nu s'ar mulțumi nici cu atâtea concesivane. În lucrarea sa „Ezer év Trianon

1) Dr. Aurel Gociman op. pag. 319.

Dela Nádossy la Töreky

(Continuare din pagina I-a)

va umple vacanța portofoliului justiției cu președintele de secție dela Casație Geza Töreki.

Așadară într'atâta au decăzut stările publice din Ungaria, încât să poată fi minstru de justiție cel mai sângeros, mai fără milă și mai bestial călău al tuturor timpurilor, de fama căruia e plină toată Europa? Iți stă mîntea în loc și îți se 'nceleastă pumnii la auzul acestei mârșevii, decât care n'a fost în ultimele două decenii mai mare pălmuire a ideii, a civilizației europene.

Căci să vedeți cine e noul candidat de ministru de justiție maghiar. E bestia cea mai cruntă și mai sadică a justiției ungurești, e autorul moral al unei sute și mai bine de sentințe condamnatoare la moarte, e cel care a spânzurat în Ungaria peste o sută de oameni în formele legale create de el. Zece ani de-a rândul dânsul a fost președintele tribunalului maghiar marțial, și a adus sentințele capitale fără să clipească din ochi, ba s'a întâmpnat deosemena că aflându-se în timpul unui proces marțial în vilegiatură la Balaton, și-a întrerupt concediul și a dat fugă cu automobilul la Budapesta, ca să poată să prezideze al desbaterile marțiale, și satisfăcându-și poftele-i sadice să poată să pună el funia în gâtul acuzatului în vârstă abia de 18 ani.

Nu vorbesc aci de vremile de după înfrângerea bolșevismului. Când patimile descătuseate s'au putut lăsa furate ca să se dedea la multe atrocități. Activitatea lui Töreky a înflorit mai dihai tocmai atunci când comunicatele oficiale ale guvernului declarau că au trecut vremurile revoluționare și contrarevoluționare, și că s'a reînscăunat domnia ordinii. Atunci a apărut Töreky, și a izbit cu pumnul său de fier în oricine a îndrăznit să rostească o părere opoziționistă față de guvernul unguresc revizionist, ilustrat prin așa de strălucite fapte de arme cum a fost falsificarea de franci francezi, ba încă lankapuzta. Mai bine de zece ani de zile a 'mpărțit la ani de temniță ca preotul cuminecătura, și el a fost cel care l-a aruncat în închisoare pe parohul romano-catolic Ioan Hock, cel care a prezidat în anul 1918 Sfatul Național Maghiar și a fost o vieță de om cel mai neclintit luptător pentru libertate al patriei sale, a luptat pentru un viitor mai bun al poporului maghiar, a fost un cinstit și un puritan cum n'am cunoscut altul în Ungaria, și a fost prigonit și închis și de comuniști.

Anul trecut am cettit într-o publicație ardeleană un portret temeinic al gadinei acesteia. Alexandru Toth, eminentul ziarist și neașul ungar care are la Cluj foaia săptămânală „Ellenör”, cunoscută îndeobște ca apropiată partidului maghiar, a scris în publicația sa rândurile acestea: „Cine ajunge în fața acestui distins criminalist, nu mai e acuzat ci condamnat, și încă înainte de-a-i dat obișnuita pedeapsă de

10-15 ani de temniță, îl trage ca pe-un pușcăriaș. Fineța se poate învăța nici la universitate nici în palatul de justiție, dar se 'nvață la Universitate riștii să știe idei de drept și să facă distincții. Comandantul turătorilor de stradă nu vorbește nițurătorilor așa cum a vorbit domnul acesta până și gazetașilor celor mai distinși ai presii maghiare, dacă ajungeau 'naintea lui în v'r'un proces de presă, cese pe care le vâna cu osebite „Domnul Töreky a făcut șala că a trebuit să se facă dător de sentințe ci execuții al lor”.

...și omul acesta a făcut în garia carieră ameteitoare: a onorat de Gömbös și de parșii-i vrednici de el în magnatesc. A devenit președinte de tribunal, președinte Curte de apel, iar apoi la 2 tomvrie 1934 președinte sec al Curții de casație, ridicându-lă una dintre cele mai în demnități juridice din Ungaria. Acum apoi va fi spre uimire revolta generală ministru de știție. Adevărat că în revizuirea Ungarie de astăzi nimic nu poate să te mire. Atunci când prefect de poliție ca Nádossy fi falsificator de franci, de ce putea fi Töreky ministru de știție! Tribunalul istoriei și publică europeană își vor verdictul asupra aceluia, căm dintr'un sadic, dintr'un on înclinări bolnave, dintr'un însetat de sânge logofăt al știției.

Dacă un Töreky poate fi nistru de justiție, cum altfel putea fi justiția? In asemă impregurări dreptatea a deveni raiul hortist o noțiune necută, și ai lui Gömbös nu au dreptul să invoce dreptate.

Gheorghe de Ferec

Știri și spicuri

Episcopia unită ungurească Hajududorog a numit zilele cute la parohia de curând înțată a Budei un protopop și preoți ajutori. Unul dintre e Iosif Thurzán, fostul paroh Paleului (Opályi) depe gr românească. (Cf. „Magyarság” 20 Nov. crt.)

Tribunalul militar din Budapesta — precum arată ziarul dapestane din 23 Nov. — a condamnat săptămâna trecută pe spionaj pe 13 inși, la pe între 3 și 6 ani temniță. In lu Intre cei osândiți la câte 3 dai temniță e un cetățean iugoslav numele de Kreczul Mihályhai Crețul), de profesiune seriaș.

In cursul lunii Octomvrii după cum s'a arătat prin hanele serviciului sanitar la a de rea consiliului județean al lui Pest — au murit de tifl orășelul Kiskunfélegyháza deful amintit 444 de copilaș un an. (Cf. „Magyarság” 20 Nov. crt.)

Din lume și din țară

La Tokio s'a pus deunăzi temelia unui zgârie-nouri cu 12 etaje, făcut din lemn impregnat ca să reziste focului. Temelia i-i de piatră, iar scheletul de oțel. E întâiul zgârie-nouri făcut până astăzi din lemn, și e făcut așa din pricina deselor cutremure ce se întâmplă în Japonia.

În China s'a introdus un nou mijloc de luptă în contra fumătorilor de opiu. S'a interzis adică să se pună monumente pe mormintele celor cari au fumat în viață opiu, pedeapsă care e cea mai mare ce se poate închipui la chinezi.

Fata adoptivă a președintelui republicii turcești, studenta Aine Zehra dela Universitatea din Londra, s'a aruncat săptămâna trecută din aceleratul Calais-Paris și a murit pe loc. Suferea de o mare depresie sufletească, pricinuită după părerea sa.

În Franța fusese condamnat acum 40 de ani la deportare pe viață în Guiana un medic, Henri Rigaud, pentru că ar fi omorât pe-o englezoaică. Omorul a fost denunțat poliției de către un anume Georges Pigeonau, care a afirmat că a văzut ieșind din casa englezoaicei pe unul dintre frații Rigaud. După ce a fost arestat înăi fratele medicului, medicul s'a predat parchetului spunând că dânsul a săvârșituciderea. Pe baza acestei mărturisiri a fost apoi condamnat, și a rămas până astăzi în robie în Guiana. Acum apoi un preot a adus la cunoștința justiției că i s'a lăsat sub patrafir cu vorbă de moarte de către un condamnat cu numele Pigeonot, să vestească că omorul pentru care a fost condamnat medicul Rigaud a fost comis de el. Tribunalul care a judecat pe vremuri procesul, a înștiințat centrul de deportare din Guiana, iar acesta i-a adus la cunoștință lui Rigaud că e pus în libertate. Deportatul a mărturisit că într'adevăr nu el fusese ucigașul ci a luat asupra sa omorul din milă pentru frate-său, dar nu voiește să se mai întoarcă în lume, fiindcă nu vede ce ar mai căuta între oameni.

Din n-rul de pe Nov. crt. al lui „Sztatistikai Szemle“:

Numărul studenților din Ungaria a scăzut în ultimii 4 ani cu 6.1 procente. Descreșterea studenților din anul întâi a fost în cei patru ani de 20.1 procente, în schimb la unele facultăți (teologie, inginerie chimică, minieră și metalurgică, medicina veterinară și academia agricolă) numărul celor din anul I a fost în anul școlar trecut mai mare ca în 1930/31. Intregul contingent studențesc din Ungaria a fost în anul trecut de 15.088, dintre cari 13.055 studenți și 2033 studente.

Ministerul german al propagandei a dat o ordonanță prin care interzice artiștilor evrei, și deasemenea nearienilor cari funcționează în cadrele asociației culturale admise de lege a evreilor, să mai folosească pseudonime.

Fundația Rockefeller a premiat cu 15 mii de dolari pe doi medici din statul american Virginia, pentru că au găsit un ser în contra oboselii. Serul s'a încercat până acum numai asupra unor animale (câini, șobolani etc.).

Un psiholog din Rochester, dr. William Marston, care a inventat un aparat ce dă de gol pe cine minte, a propus autorităților judiciare să examineze cu aparatul său pe faimosul Hauptmann, cel condamnat la moarte pentru omorirea copilășului lui Lindbergh. Condamnatul, fiindcă continuă încă să stărue în afirmația că nu e el ucigașul, a primit propunerea. Rămâne s'o mai primească și autoritățile.

Fabrica englezească de avioane Armstrong-Withworth a construit în vremea din urmă un avion militar uriaș, mai mare decât toate de până acum, destinat pentru transporturi de trupe. Se pot transporta cu el companii întregi, cu arme cu tot. Partea de dinjos a „cazării zburătoare“ — cum a fost botezat avionul — se strâmtează în timpul zborului, pentru ca să taie mai bine vântul. În partea dinainte și dinapoi are turnuri pentru mitraliere.

În minele americane de cărbuni dela Feyn s'a făcut zilele trecute o experiență de mare nsemnătate: Se luminează minele cu o lampă emițătoare de raze ultraviolete, pentru ca să compenseze pe mineri de lipsa de lumină solară.

La Madrid s'a descoperit o nouă panama, făcută de niște politicieni cari și-au cumpărat 70 de automobile pe socoteala primăriei. Sunt amestecați în potlogăria aceasta aceiași fruntași politici guvernamentali cari au făcut cunoscuta afacere cu tripoul evreului olandez Strauss, din pricina căreia a trebuit să-și dea demisia din guvern ministrul de culte Roca și ministrul de externe Leroux.

În statul New-York s'a inaugurat zilele acestea o temniță pentru femei, aranjată cu tot confortul, după chipul hotelurilor. Arestatele au în celule conductă de apă caldă și apă rece, își pot găti singure mâncarea, și pot petrece o anumită parte a zilei în salon, fumând și primind vizite.

La o judecătoria de ocol din Viena s'a judecat deunăzi în ho-

tele de răs ale asistenței un proces nostim. O doamnă intențase proces penfrucă pisica unui cetățean a sărit pe stradă la cănele ei să-l muște, și fiindcă a căutat să-și apere odorul, a mușcat-o și pe ea și i-a sfâșiat ciorapii de mătase. Judecătorul, fiindcă n'a voit să creadă că provocarea a fost din partea pisicii, a cerut să se facă o confruntare a celor două animale, și le-a așezat pe masa judecătii. În hotele de răs ale asistenței, pisica de ndatăce și-a văzut adversarul, a sărit pe el, și judecătorul a trebuit să dea dreptate reclamantei.

În Ungaria, la Bácsalmás, un flăcău cu numele Gh. Barth s'a luat la ceartă la cărciumă cu niște consăteni, cari s'au răzburat apoi pândindu-l pe stradă și 'mplântându-i un cuțit în spate. După bătaie, injunghiatul s'a dus cu cuțitul nescos din spate ca să chefuiască mai departe, și a petrecut așa dela miezul nopții până dimineața, când a luat-o spre spitalul din orașul învecinat ca să-l opereze. După operație a plecat apoi imediat acasă, tot pe jos.

Ministerul austriac de instrucție a dat ordin școlilor de toate gradele să introducă în toate clasele instrucția militară.

Văduva vestitului compozitor norvegian Grieg, Nina Grieg, și-a sărbătorit azi săptămâna la Copenhaga a 90-a zi a nașterii. I s'a făcut de către toate societățile daneze o mare manifestație.

Guvernul italian a dat îngăduire săptămâna aceasta să se pescuiască și în portul San-Marc din Veneția, unde pescuitul era oprit încă din zilele înființării republicii venețiene. Slobozenia s'a dat în legătură cu măsurile luate pentru contrabalansarea sancțiunilor.

Într'una din zilele trecute s'au împlinit 70 de ani decând fostul anglo-american de birou, mai apoi tâmplar și antreprenor de construcții George Martimer Pullmann a terminat în America întâiul vagon de dormit, botezat de el „Pionierul“. Jubileul a trecut neobservat.

Vulcanul Manualoa, care e cel mai mare dintre munții insulei Haway (4170 m.), e de câteva zile în funcție, și amenință să 'ngroape sub lava orașul Hilo. Un ziarist american, Edward Morgan, a sburat pe deasupra craterului cu avionul, ca să descrie înfățișarea din avion a unui vulcan în erupție.

La laboratorul de științe naturale din Capetowa (Africa) se fac experiențe pentru stărpirea lăcustelor prin niște baccili despre cari s'a constatat că ie priște corpul lăcustelor și că le dau gata într'un ceas de vreme.

O joaie medicală din Bruxela destăinuie o experiență nostimă făcută în Belgia pentru vindecarea tusei convulsive (a tusei măgărești). Un tată și-a luat copilul bolnav de tuse convulsivă și l-a urcat de două ori într'o săptămână cu avionul până la o înălțime de 2500 de metri, stând cu el în văzduh de amândouă părțile un ceas de vreme. Urmarea a fost că copilul s'a vindecat cu desăvârșire.

La grădina zoologică din Sidney s'a întâmpat acum de curând o mare ciudățenie. Era obiceiul să se bage în cuștile tigriilor broaște uriașe, pentru hrănirea puilor de tigris, și s'a întâmpiat acum că broaștele n'au mai așteptat să le mănânce pe ele puii de tigris, ci i-au mâncat ele pe ei.

Un profesor din Liverpool, Garstang, care a făcut săpături arheologice în Palestina și în special în părțile Iericonului, descoperind cu prilejul cercetărilor de atunci la Iericon obiecte cu vechime de patru mii de ani, se pregătește să plece din nou cu o societate de arheologi la Iericon, ca să vadă dacă nu-i găsește acestui oraș biblic o vechime și mai mare.

La expoziția dela Bruxela s'a făcut o încercare interesantă: ca să se alege în câtă vreme face o radiogramă ocolul pământului. S'a primit răspuns dela New-York, Montreal, Sidney, Londra, Buenos-Aires, și Beyruth peste o minută și jumătate dela trimiterea radiogramei dela expoziție.

Ziarele americane vestesc că în ultimele luni s'a dat la botez la Washington numele de Roosevelt (al președintelui Statelor-Unite) la peste o mie de copii.

Azi săptămâna s'a înapoiat în Italia o expediție italiană care a plecat acum opt luni ca să facă explorări în Tibet. Expediția a stat sub conducerea profesorului Tucci și a căpitanului Gherzi, și a cercetat îndeosebi partea apuseană a Tibetului, care n'a mai fost explorată până acum de europeni. Profesorul Tucci a adus o mulțime de manuscrise din mănăstirile ce împrejură locul Manasnovar, situat la 4800 metri deasupra nivelului mării, și speră să reconstitue din aceste scripte întreaga istorie culturală și politică a Tibetului.

Din ciudățeniile sorții: Acum 25 de ani a fost condamnat în Rusia la 10 ani de temniță pentru fapte revoluționare un anume Birnstein, de că-

tră președintele de tribunal kin.

Deunăzi, apoi, la tribunalul Leningrad același Birnstein condamnat pe fostul său judecător Suskin la 15 ani închisoare pentru planuri antirevoluționare.

Societatea arheologică gipteană a publicat de rând un raport despre mejdia în care se află stul. Se știa și până acum dinteale vremii a săpat a spărturi în piatra stinza dar acum Societatea arheologică egipteană destăinuie că-l pște o primejdie și mare, din pricină că s'a plasat undeva la temelie piatră. De-ocamdată arheologii stau neputincioși în fața acestei primejdii.

La Berlin a încetat zilele trecute din viață un librar cu numele Oto Schraeder, care vestit că are memoria cea mai bună din lume. Își aducea aminte de orice a cetit sau auzit, de mai ales avea o fenomenală memorie în materie de meteorologie știind să spună pe negândite fel de vreme a fost la data aștare din anul cutare sau cutare.

La Paris s'a răs mult zădărnici, acestea de păfania unui erudit literar. Criticul se radea la bărbier care făcea literatură și îl pisa deci să-și dea părerea despre versurile sale. După ce în câteva rânduri criticul a refuzat să asculte versurile poetice ale frizerului, frizerul s'a hotărât într'o zi să pedepsească: L-a legat pe observate de scaun, și l-a lăsat așa cinci ceasuri în camera până l-a celit toată opera poetică.

Pe o arenă de fotbal lângă grădina zoologică din Londra s'au întâmpat în toamnă aceasta din cauza fluerării arbitrilor mai multe incidente neplăcute. Publicul și jucătorii au sărit adică pe arbitri fiindcă au fluerat când nu trebuia. Arbitrii s'au jurat că n'au fluerat de loc, dar, firește, n'au fost crezuți. În cele din urmă s'a aflat apoi că buclucurile pricinuite un cintezoii indieni care-și avea colivia prin apărare și învățase fluerarea arbitrilor.

În satul Mosonszentandrás din Ungaria a fost împușcat deunăzi un câine un om, firește, o întâmplare. Un moșier, Lucez, plecase cu trăsura la vânatoare și fiindcă câinele care era cu el în trăsură începuse să se agite s'a aplecat să-l domolească. În acest timp pușca i-a alunecat din umăr, câinele a apucat trăgaciul cu labă, și arma s'a descărcat drept în icima vânătorului.

Citiți și Răspândiți „Gazeta Antirevizionistă“

